

2. เรารับคำภาษาอื่นมาใช้โดยทางใดบ้าง

ในหัวข้อที่ 1 เราได้ทราบถึงสาเหตุที่เราใช้คำภาษาอื่นมาใช้ในภาษาของเราแล้ว ในหัวข้อนี้เราจะพิจารณาว่าเรารับคำภาษาอื่นมาใช้โดยทางใดบ้าง เรื่องนี้นักวิชาการบางท่านกล่าวไว้ว่ามีหลายทาง แต่เราจะยึดแนวของศาสตราจารย์ ดร.บรรจบ พันธุเมธา ที่กล่าวไว้ว่ามี 4 ทางด้วยกัน คือ ทางการเมือง ทางวัฒนธรรม ทางการค้า และทางภาษาศาสตร์ ซึ่งจะได้อธิบายต่อไปนี้

2.1 ทางการเมือง หมายถึงการที่เรามีความสัมพันธ์กับชนชาติอื่น ไม่ว่าจะโดยทางไมตรี ทางการค้า หรือทางการทำสงครามกัน

สำหรับไทยเรานั้น ประวัติศาสตร์จะบอกเราได้ว่าเรามีความสัมพันธ์ทางการเมืองกับพม่าและเขมรมาก เราเริ่มทำสงครามกับพม่ามาตั้งแต่ พ.ศ. 2081 ในรัชสมัยสมเด็จพระไชยราชาธิราชของกรุงศรีอยุธยาและพระเจ้าตะเบ็งชเวตี้แห่งราชวงศ์ตองอูของพม่า จนกระทั่งสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ การสงครามระหว่างไทยกับพม่าสิ้นสุดลงเมื่อพม่าเสียอิสรภาพแก่อังกฤษ ส่วนเขมรซึ่งเริ่มทำสงครามครั้งแรกกับไทยสมัยกรุงศรีอยุธยาเมื่อประมาณ พ.ศ. 2094 ก็มาเลิกทำสงครามกันกับเราเมื่อเขมรตกเป็นเมืองขึ้นของฝรั่งเศส

ข้อที่น่าแปลกก็คือ แม้เราจะรบกับพม่าเป็นเวลานานพอกุ๊ยที่เรารบกับเขมร มีหน้าข้าศึกไทยเคยถูกพม่าจับไปเป็นเชลยแล้วภายหลังเรานำตัวกลับคืนมา นอกจากนั้น พม่ายังยึดครองกรุงศรีอยุธยาอยู่หลายปี แต่คำพม่ากลับมิใช่ในภาษาไทยน้อยมาก คำที่เราใช้ประจำอยู่ในทุกครอบครัวคำหนึ่งคือกะปิ ซึ่งได้มาจากคำว่า "งาปิ" ของพม่า ส่วนคำเขมรนั้นมีใช้ในภาษาของเรามาก กล่าวได้ว่ารองจากคำบาลีสันสกฤตที่เกิดขึ้น

นอกจากความสัมพันธ์ทางการเมืองในด้านการทำสงครามกันแล้ว เรายังมีความสัมพันธ์ในด้านความเป็นไมตรีกับชาติอื่น เช่น จีน ประวัติศาสตร์ของเรากล่าวถึงเรื่องนี้ไว้ว่า หลังจากที่กุบไลข่านหรือพระเจ้าหงวนซีโจ้วปราบอาณาจักรน่านเจ้าได้แล้ว ก็ทรงปรารถนาจะให้พม่าเข้ามาอยู่ในอำนาจด้วย แต่ทรงทราบว่าพระเจ้ารามคำแหงมหาราชทรงเป็นนักรบเก่งกล้า เกรงว่าจะช่วยพม่ารบกับจีน จึงได้ส่งนายพลจเรกองทัพอีไซจื่อจีเป็นราชทูตมาเฝ้าพระเจ้ารามคำแหง ณ กรุงสุโขทัยเพื่อเจริญพระราชไมตรีเมื่อ พ.ศ. 1825

จาก "จิว" ของบาลีสันสกฤตอีกทีหนึ่ง¹

อิทธิพลที่ได้จากวรรณคดีที่เห็นได้ชัดอีกประการหนึ่งคือการที่เราับเรื่องอิเหนาเข้ามาในรัชกาลพระเจ้าบรมโกศ (พ.ศ. 2276-2301) เราทราบจากประวัติศาสตร์ว่าเจ้าฟ้ากุณฑลทรงแต่งเรื่อง*อิเหนาใหญ่* หรือ *ดาหลัง* และเจ้าฟ้ามงกุฎทรงแต่งเรื่อง*อิเหนาเล็ก* คำชวบางคำก็เข้ามาในภาษาของเราทางวรรณคดีสองเล่มนี้ด้วย

นอกจากนั้น เมื่อเราได้ติดต่อกับชาวตะวันตกมากเข้า และส่งนักเรียนไทยไปศึกษาในประเทศของเขา เราก็ได้รับภาษาตะวันตกเข้ามาใช้มากมาย โดยเฉพาะภาษาอังกฤษซึ่งในปัจจุบันนี้ถือได้ว่าเป็นคลังแห่งศิลปวิทยาการ

2.3 ทางการค้า การค้าซึ่งเรากระทำกันเป็นทางการได้แก่การค้ากับชาติตะวันตก ฝรั่งเศสแรกที่มาสู่ราชสำนักไทยคือชาวโปรตุเกสซึ่งส่งทูตเข้ามาเมื่อ พ.ศ. 2054 ในรัชสมัยพระรามาธิบดีที่สองแห่งกรุงศรีอยุธยา คำโปรตุเกสมีใช้ในภาษาไทยบ้าง เช่น ภาวะแอม (caramelo), กัมประโค (comprador), ชนมปัง (pão), เลหลัง (leifão), หลา (jarda), และสบู่ (sabão) เป็นต้น

ชาติสเปนส่งทูตจากมะนิลาเข้ามายังกรุงศรีอยุธยาเมื่อ พ.ศ. 2101 ในรัชสมัยพระนเรศวรมหาราช และชาติฮอลันดาก็เข้ามาใน พ.ศ. 2147 ในรัชกาลเดียวกัน แต่ไม่ปรากฏว่ามีคำใดบ้างในภาษาทั้งสองนี้ที่เรารับเข้ามาใช้

อังกฤษเป็นชาติต่อมาที่มาถึงกรุงศรีอยุธยาเมื่อ พ.ศ. 2155 ในรัชสมัยพระเจ้าทรงธรรม ภาษานี้มีอิทธิพลต่อภาษาไทยมากน้อยแค่ไหนเราจะได้กล่าวถึงต่อไป

เมื่อ พ.ศ. 2164 ในรัชสมัยพระเจ้าทรงธรรมนี้เอง เรือของบริษัทอินเดียตะวันออกแห่งเคนมาร์กก็ได้เข้ามาถึงกรุงศรีอยุธยา และไทยก็ได้ค้าขายกับชาติเคนมาร์กเหมือนที่ปฏิบัติกับชาติยุโรปอื่นๆ แต่เราคงจะไม่ได้รับอิทธิพลด้านภาษาจากชนชาตินี้

ฝรั่งเศสซึ่งจะมีบทบาททางการทูต การศาสนาและการค้ากับประเทศไทยมาก ได้เข้า-

¹ คร. จิตรพันธ์ ประพันธ์วิทยา. การเข้ามาของภาษาบาลีและภาษาสันสกฤตในภาษาไทย. เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่องอิทธิพลของภาษาบาลีและภาษาสันสกฤตที่มีต่อภาษาไทย ณ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 24-27 ตุลาคม 2522. (อักษำเนา).

มายังกรุงศรีอยุธยาเมื่อ พ.ศ. 2205 ในรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช โดย Bishop Lambert เข้ามาเป็นคนแรก หลังจากนั้นก็มีนักสอนศาสนาชาวฝรั่งเศสคนอื่นๆตามเข้ามา และไม่กี่ปีต่อมาบริษัทอินเดียตะวันออกของฝรั่งเศสก็ส่งเรือเข้ามาค้าขายกับไทย คำฝรั่งเศสน่าจะมิใช่ในภาษาไทยไม่น้อย แต่บางทีเราอาจได้รับผ่านทางภาษาอังกฤษอีกทอดหนึ่ง คำเหล่านี้ได้แก่ คาเฟ่ (café), รุจ (rouge), เมนู (menu), โชเฟอร์ (chauffeur), และบุฟเฟ่ต์ (buffet) เป็นต้น

2.4 ทางภูมิศาสตร์ หมายถึงการที่ประเทศหนึ่งมีอาณาเขตติดต่อกับอีกประเทศหนึ่งชาติสองชาติที่มีพรมแดนร่วมกันถ้าไม่มีภูเขาขวางกันย่อมจะไปมาหาสู่กันได้สะดวก คำในภาษาหนึ่งก็จะแพร่เข้าไปในอีกภาษาหนึ่งได้ง่าย นี่เป็นสาเหตุที่คนไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือบางจังหวัดที่อยู่ชุกช้ายแดนเขมร รับคำภาษาเขมรเข้ามาใช้ในภาษาไทย และคนไทยที่อยู่ภาคใต้ใกล้พรมแดนมาเลเซียรับคำภาษามลายูเข้ามาใช้ในภาษาไทย คำเหล่านี้บางคำก็เลยเข้ามาถึงภาคกลาง กลายเป็นคำที่บรรจุอยู่ในพจนานุกรมก็มี บางคำคนภาคกลางไม่เคยได้ยินก็มี เช่นคำมลายูต่อไปนี้

latah	ลาค่า	แปลว่า	บ้าจี้
mayang	มะยั้ง	"	คอกตาลหรือวงตาลอ่อน
timba	ตีหมา หรือ หมา	"	ภาพหมากหรือใบจากอ่อนที่สานขึ้นใช้ตักน้ำ
janji	จันจี	"	สัญญา
tunang	ตุนัง หรือ โต้หัง	"	หมั้น
musang	มุสัง	"	เสื่อปลา

คำเหล่านี้ใช้กันแม้ในจังหวัดที่อยู่ห่างจากพรมแดนขึ้นมามาก

อย่างไรก็ตาม คำภาษาต่างๆเหล่านี้ใช้ว่าจะเข้ามาในภาษาไทยทางใดทางหนึ่งเพียงทางเดียว คำเขมรอาจเข้ามาทางการเมือง ทางวัฒนธรรมและทางภูมิศาสตร์ด้วย คำอังกฤษอาจเข้ามาทางการเมือง ทางการค้าและทางวัฒนธรรมด้วย การที่จะตัดสินว่าคำภาษาใดเข้ามาสู่ภาษาของเราโดยทางใดจึงต้องพิจารณาให้ถี่

สรุป

ในตอนนี้เราพอจะสรุปได้ว่าคำภาษาอื่นเข้ามาในภาษาของเราได้ 4 ทาง คือ ทาง-
การเมือง ทางวัฒนธรรม ทางการค้า และทางภูมิศาสตร์ คำภาษาหนึ่งอาจจะเข้ามาสู่-
ภาษาของเราได้มากกว่าทางเดียว อย่างไรก็ตาม ศาสตราจารย์ ดร.บรรจบ พันธุเมธา
ให้ความเห็นไว้ว่า การที่ภาษาเข้ามาเกี่ยวข้องกันในฐานะคำยืมน่าจะเกี่ยวข้องกันโดยทาง-
วัฒนธรรมมากกว่าอื่น

คำถามเพื่อทดสอบ

1. คำในข้อใดน่าจะเข้ามากับวรรณคดีเรื่องอิเหนา
  1. สัมพาทิ
  2. วิทยาธร
  3. มะเทหวี
  4. ไบภษณี
2. คำในข้อใดน่าจะเข้ามากับพุทธศาสนาเถรวาท
  1. แทศันดร
  2. เวสสันดร
  3. เบญจเพส
  4. สัมณะ
3. คำในข้อใดมาจากภาษาบาลี
  1. อาทิตย
  2. วรรณคดี
  3. จันทรคราส
  4. อุลลุมมิ
4. คำในข้อใดมิได้เข้ามาในภาษาไทยโดยทางภูมิศาสตร์
  1. กระเพาะ
  2. กูก
  3. ปะการัง
  4. ตะบัน
5. คำที่มีตัว ศ ในข้อใดมิได้มาจากภาษาสันสกฤต
  1. ไศกริม
  2. ออฟฟิศ
  3. แพศย์
  4. ข้อ 1 และ 2
6. คำที่มาจากภาษาอังกฤษในข้อใดมีสองความหมาย
  1. บอล
  2. บังกะโล
  3. คัน
  4. สลัก

คำตอบ

1. (3)
2. (1)
3. (4)
4. (2)
5. (4)
6. (1)